

NĚMECKÁ NACIONÁLNĚSOCIALISTICKÁ DĚLNICKÁ STRANA V SUDETÁCH: NÁRODNÍ DĚLNICKÁ STRANA A FAŠISTICKÉ HNUTÍ

Andreas Luh

Německá nacionálněsocialistická dělnická strana (DNSAP), která se v Sudetách zformovala v letech 1903–04 z národního odborového hnutí, byla v severočeské oblasti ve dvacátých letech národní německou politickou stranou, ideologicky radikální, vnitrostranicky však demokratickou, s proporcionálně nadměrným podílem dělnictva. Oficiálně vystupovala za sudetoněmeckou autonomii a hrála obzvláště v oblasti komunální politiky konstruktivní roli při formování politického procesu v ČSR. Od konce dvacátých let mohla DNSAP zaznamenat mimořádný přírůstek členstva a hlasů při komunálních volbách; podařilo se jí rozšířit sociální základnu a sjednotit v sobě široký voličský potenciál ostatních sudetoněmeckých stran. Před jejím úředním zákazem v říjnu 1933 byla stranou soustřeďující sudetské Němce na společné platformě. Přibližně ve stejném období došlo k vnitřním proměnám této strany, která se z národní dělnické strany změnila ve fašistické hnutí se zesílenou orientací ideologické, organizační a akční linie podle programu říšskoněmeckého nacionálního socialismu. Luhova práce se snaží prověřit onu očividnou souvislost mezi kvantitativními a kvalitativními proměnami ve vývoji sudetoněmeckého národního socialismu a vypracovat podstatné znaky, které charakterizují „pozdní“ DNSAP coby „fašistické hnutí“ ve smyslu pojmu fašismu, jak ho používá Karl Dietrich Bracher.